

HOTĂRÂREA CURȚII
DIN 19 DECEMBRIE 1968¹

S.p.A. Salgoil

împotriva

Ministerului Comerțului Exterior al Republicii Italiene

(Cerere pentru pronunțarea unei hotărâri preliminare formulată de Curtea de Apel din Roma)

Cauza 13/68

În cauza 13/68

având ca obiect o cerere adresată Curții de către Curtea de Apel din Roma, în temeiul articolului 177 din Tratatul de instituire a Comunității Economice Europene, pentru pronunțarea în litigiul pendinte în fața acestei instanței între

SOCIETATEA PE ACȚIUNI SALGOIL, în lichidare, Milano

și

MINISTERUL COMERȚULUI EXTERIOR AL REPUBLICII ITALIENE, Roma

a unei hotărâri preliminare privind interpretarea articolelor 30 și următoarele din acest tratat,

CURTEA

constituită din: R. Lecourt, președinte, A. Trabucchi și J. Mertens de Wilmars, președinți de cameră, A. M. Donner, W. Strauß (raportor), R. Monaco și P. Pescatore, judecători,

avocat general: J. Gand,

grefier: A. Van Houtte,

pronunță prezenta

HOTĂRÂRE

Întrucât, prin ordonanța din 9 iulie 1968, ajunsă la grefa Curții de Justiție la 11 iulie 1968, în temeiul articolului 177 din Tratatul de instituire a CEE, Curtea de Apel din Roma a adresat două întrebări privind interpretarea articolelor 30 și următoarele din acest tratat.

I - Cu privire la competența Curții

Întrucât Ministerul italian al Comerțului Exterior, pârât în acțiunea principală, susține că instanța de trimitere s-a abținut să afirme că litigiul din acțiunea principală privește comerțul între statele membre, întrebările adresate sunt în totalitate inadmisibile;

¹ Limba de procedură: italiana.

întrucât acest litigiu privește în realitate importul de produse originare din țări terțe;

întrucât articolul 177, având la bază o separare netă a funcțiilor între instanțele naționale și Curte, nu îi permite acestora nici să cunoască faptele cauzei, nici să cenzureze motivele cererii de interpretare;

întrucât, așadar, atunci când o instanță națională cere interpretarea unui text de drept comunitar, trebuie să se presupună că aceasta consideră că interpretarea este necesară soluționării litigiului;

întrucât Curtea nu poate cere instanței naționale afirmarea în mod expres a aplicabilității textului a cărui interpretare o consideră necesară;

întrucât citarea textului în cauză nu este vădit eronată, Curtea este în mod valabil sesizată;

întrucât Curtea nu are competența de a decide dacă în speță se aplică una sau alta dintre dispozițiile a căror interpretare este cerută; acesta este un aspect care ține de instanța de trimitere;

întrucât excepția ridicată nu poate fi așadar reținută;

II – Cu privire la prima întrebare

Întrucât prin prima sa întrebare, Curtea de Apel a Romei solicită Curții de Justiție „să stabilească dacă dispozițiile articolelor 30 și următoarele din tratat, în special articolul 31, produc efecte și în raporturile dintre un stat membru și cetățenii săi”;

întrucât această întrebare pare, având în vedere elementele furnizate de către instanța de trimitere, să vizeze doar interpretarea articolelor 30, 31, 32 alineatele (1) și (2), teza a doua și respectiv 33 alineatele (1) și (2), paragraful (1);

a) Întrucât, în ceea ce privește articolul 30, după enunțarea unei interdicții generale a restricțiilor cantitative și a măsurilor cu efect echivalent, acesta adaugă rezerva „fără a aduce atingere dispozițiilor care urmează”;

întrucât, printre aceste dispoziții, articolele 31, 32 și 33 precizează, cu titlu tranzitoriu, sfera de aplicare a interdicției menționate anterior;

întrucât prezenta cauză se referă la o perioadă în timpul căreia dispozițiile respective erau aplicabile, nu este necesar să se examineze sfera de aplicare a interdicției prevăzute la articolul 30 după expirarea efectelor articolelor citate;

b) Întrucât, în ceea ce privește articolul 31, acesta prevede: „statele membre se abțin să introducă în relațiile dintre ele noi restricții cantitative și măsuri cu efect echivalent”;

întrucât al doilea alineat al aceluiași articol definește nivelul de liberalizare în raport cu care trebuie să se înțeleagă expresia „noi restricții”, făcând referire în acest scop la „deciziile Consiliului Organizației Europene de Cooperare Economică din 14 ianuarie 1955”;

întrucât, în continuare, respectivul alineat precizează că „statele membre transmit Comisiei, în termen de maxim șase luni de la intrarea în vigoare a prezentului tratat, listele cu produsele

liberalizate în aplicarea acestor decizii” și prevede că „listele astfel transmise sunt consolidate de statele membre”.

Întrucât, de la data notificării acestor liste, sau, cel mai târziu, de la expirarea termenului notificării, articolul 31 conține o interdicție clară, care nu constituie o obligație de a face, ci de a nu face;

întrucât această obligație nu este însoțită de nicio rezervă a statelor de a subordona punerea sa în aplicare unui act pozitiv de drept intern sau unei intervenții a instituțiilor Comunității;

întrucât interdicția de la articolul 31 se pretează perfect prin natura sa pentru a produce efecte directe în raporturile juridice între statele membre și justițiabilii acestora;

întrucât articolul 31 creează, așadar, drepturi pe care instanțele naționale trebuie să le protejeze;

c) Întrucât, în ceea ce privește articolul 32 alineatul (1), acesta prevede: „în relațiile comerciale reciproce, statele membre se abțin să confere un caracter și mai restrictiv contingentelor și măsurilor cu efect echivalent existente la data intrării în vigoare a prezentului tratat”;

întrucât, din motive analoge celor care au fost expuse cu privire la articolul 31, dispoziția menționată anterior se pretează, prin însăși natura sa, să producă efecte identice în raporturile juridice între statele membre și justițiabilii acestora;

d) Întrucât, în ceea ce privește dispozițiile articolului 32 ultima teză, precum și ale articolului 33 alineatul (1) și alineatul (2) paragraful (1), acestea încearcă să elimine treptat, pe parcursul perioadei de tranziție, contingentele și măsurile cu efect echivalent existente la data intrării în vigoare a tratatului;

întrucât ultima teză a articolului 32 enunță principiul, în timp ce articolul 33 stabilește normele de aplicare ale acestuia;

întrucât, așadar, este necesar ca dispozițiile menționate anterior să fie privite în ansamblu;

întrucât, în sensul articolului 33 alineatul (1) statele membre erau obligate ca, la un an de la intrarea în vigoare a tratatului, să transforme „contingentele bilaterale deschise celorlalte state membre în contingente globale accesibile fără discriminare tuturor celorlalte state membre”;

întrucât în sensul aceluiași alineat, statele membre sunt obligate să majoreze ansamblul contingentelor globale stabilite la date determinate și în funcție de un ritm stabilit;

întrucât, în cele din urmă, articolul 33 alineatul (2) paragraful (1) stabilește, urmând criterii analoge, ritmul majorării care trebuie urmat în cazul unui „produs neliberalizat”, al cărui „contingentul global nu atinge 3% din producția națională a statului în cauză”;

întrucât aceste dispoziții enunță obligații care nu sunt subordonate, în executarea sau prin efectele lor, adoptării vreunei măsuri de către instituțiile Comunității;

întrucât, fiind vorba despre obligații de a face, este necesar totuși să se analizeze dacă, în vederea executării acesteia, statele membre dispun de o posibilitate de apreciere care le poate permite excluderea, totală sau parțială, a efectelor susmenționate

întrucât statele membre au o anumită posibilitate de apreciere din obligația de „transformare a

contingentelor bilaterale în contingente globale” și din noțiunile de „valoare totală” și de „producție națională”;

Întrucât, într-adevăr, în lipsa oricărei precizări în tratat referitoare la bazele pe care trebuie calculate aceste valori și la metodele aplicabile, mai multe soluții pot fi posibile;

Întrucât, având în vedere aceste elemente, articolul 32 ultima teză, precum și articolul 33 nu au o aplicare suficient de precisă pentru a li se permite recunoașterea efectului direct susmenționat;

III – Cu privire la a doua întrebare

Întrucât, prin a doua sa întrebare, Curtea de Apel din Roma solicită Curții de Justiție:

„în cazul unui răspuns afirmativ, să cerceteze în ce constă protecția juridică astfel acordată poziției subiective a unei persoane de drept privat în raporturile sale cu statul; cu alte cuvinte, să cerceteze dacă normele respective conferă protecție directă și imediată intereselor private ale unei persoane particulare, excluzând orice putere discreționară a statului, care acționează în calitate de administrație publică, de a se opune acestui interes, sau dacă, dimpotrivă, aceste norme, coroborate în special cu dispozițiile articolelor 36, 224 și 226 din tratat, au ca obiect imediat numai protejarea intereselor publice ale statelor membre în cadrul Comunității și dacă, în consecință, scopul lor este de a asigura, în primul rând și într-un mod direct doar conformitatea activității lor administrative cu aceste interese, astfel încât să se recunoască, pe de o parte, faptul că fiecare stat membru își menține, cu privire la cetățenii săi, competența de a introduce restricții la import și, pe de altă parte, având în vedere și interesul public al statului, și nu interesele private al persoanelor particulare, respectivele norme vizează doar exercitarea legală a acestei competențe, și nu existența ei”;

Întrucât această întrebare a fost adresată doar în cazul în care răspunsul la prima întrebare este afirmativ, ea trebuie să fie examinată doar cu privire la acele dispoziții care au fost admise ca având efect direct;

1. *Cu privire la competența Curții*

Întrucât Ministerul italian al Comerțului Exterior, pârât în acțiunea principală, susține că prezenta întrebare este inadmisibilă;

Întrucât, cerând Curții de Justiție să „cerceteze în ce constă” protecția juridică ce poate fi acordată particularilor, Curtea de Apel din Roma a adresat o întrebare care se referă la interpretarea dreptului intern;

Întrucât acest argument nu poate fi reținut, întrebarea de față vizând o interpretare a dreptului comunitar;

Întrucât aceasta completează prima întrebare, deoarece urmărește să afle care este natura și sfera de aplicare a efectelor pe care tratatul le atribuie dispozițiilor în cauză;

2. *Cu privire la fond*

Întrucât din principiile fundamentale ale tratatului, precum și din obiectivele pe care acesta și le propune, rezultă că dispozițiile articolelor 31 și 32 paragraful (1) au intrat în ordinea juridică internă și sunt direct aplicabile;

întrucât complexitatea anumitor situații într-un stat nu poate schimba natura juridică a unei dispoziții comunitare direct aplicabile, și aceasta cu atât mai puțin cu cât norma comunitară trebuie să se impună cu aceeași forță în toate statele membre;

întrucât dispozițiile articolelor 31 și 32 obligă autoritățile și, în special, instanțele competente ale statelor membre să protejeze interesele justițiabililor afectați de o eventuală încălcare a respectivelor dispoziții, asigurându-le o protecție directă și imediată a intereselor acestora, indiferent de raportul în dreptul intern dintre aceste interese și interesul public vizat de întrebare;

întrucât este de competența ordinii juridice interne să stabilească instanța competentă pentru a asigura această protecție și, în acest scop, să hotărască cum trebuie calificată poziția individuală astfel protejată;

întrucât nu se poate aduce un argument contrar în temeiul articolelor 36, 224 sau 226 din tratat;

întrucât, într-adevăr, aceste dispoziții acordă o importanță deosebită interesului statelor membre, este necesar să se observe că acestea privesc cazuri excepționale, bine delimitate și nu se pretează niciunei interpretări extensive;

întrucât este necesar să se răspundă la această întrebare că, în măsura în care dispozițiile respective conferă justițiabililor drepturi pe care instanțele naționale trebuie să le protejeze, acestea din urmă sunt obligate să asigure protecția respectivelor drepturi, ordinea juridică a fiecărui stat membru trebuind să desemneze instanța competentă și, în acest scop, să califice aceste drepturi în funcție de criteriile dreptului intern;

IV – Cu privire la cheltuielile de judecată

Întrucât cheltuielile efectuate de Comisia Comunităților Europene, care a prezentat observații Curții, nu pot face obiectul unei rambursări;

întrucât procedura are, în raport cu părțile din acțiunea principală, un caracter incidental ridicat în cursul acțiunii pendinte în fața Curții de Apel din Roma, este de competența acestei instanțe să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată.

Pentru aceste motive,

având în vedere actele de procedură;

după ascultarea raportului judecătorului raportor;

după ascultarea observațiilor orale prezentate de părțile în acțiunea principală și de Comisia Comunităților Europene;

după ascultarea concluziilor avocatului general;

având în vedere Tratatul de instituire a Comunității Economice Europene, și în special articolele 30, 31, 32, 33, 36, 177, 224 și 226;

având în vedere Protocolul privind Statutul Curții de Justiție a Comunității Economice Europene, în special articolul 20;

având în vedere Regulamentul de procedură al Curții de Justiție a Comunităților Europene,

CURTEA,

pronunțându-se cu privire la întrebările care i-au fost adresate de Curtea de Apel din Roma, în conformitate cu ordonanța acestei Curți din 9 iulie 1968, hotărăște:

- 1) **De la data notificării listelor de produse liberalizate sau cel târziu de la expirarea termenului notificării prevăzute la articolul 31 paragraful (2) din Tratatul CEE, acest articol produce efecte directe în raporturile dintre un stat membru și justițiabilii săi, și creează pentru aceștia din urmă drepturi pe care instanțele naționale trebuie să le protejeze;**
- 2) **Articolul 32 paragraful (1) produce aceleași efecte și creează aceleași drepturi;**
- 3) **Instanțele naționale au obligația de a proteja drepturile conferite prin articolele menționate anterior, însă ordinea juridică a fiecărui stat membru trebuie să desemneze instanța competentă și, în acest scop, să califice aceste drepturi în conformitate cu criteriile dreptului intern;**

și declară:

- 4) **Este de competența Curții de Apel din Roma să hotărască cu privire la cheltuielile de judecată în prezenta cauză.**

Pronunțată la Luxemburg, 19 decembrie 1968.

Lecourt	Trabucchi	Mertens de Wilmars
Donner	Strauß	Monaco
		Pescatore

Pronunțată în ședință publică la Luxemburg, 19 decembrie 1968.

Grefier	Președinte
A. Van Houtte	R. Lecourt